

KLIMATA TAISNĪGUMS

Sveiks izglītotāj,

Mēs esam sagatavojuši divu mācību stundu programmu un metodiku par klimata taisnīgumu, iekļaujot videolekciju un papildu aktivitātes šīs tēmas tālākai izzināšanai.

Šo nodarbību var lieliski iekļaut **sociālo zinību, ģeogrāfijas, ētikas** un **dabaszinību** vai **bioloģijas** mācību stundās. Taču stundas veidošana ir Tavā ziņā!

Pielāgo metodes tā, lai tās atbilst tavām interesēm, skolēnu zināšanām un mācību vajadzībām!

Mēs priecāsimies dzirdēt atsauksmes, jautājumus un komentārus,

rakstot uz e-pasta adresi: lilija@zalabriviba.lv

Zaļā brīvība

Info

Par klimata pārmaiņām lielākoties ir ierasts runāt saistībā ar izmaiņām dabas procesos un to, kā tie var nest zaudējumus dabas daudzveidībai un ekonomikai. Mazāk tiek runāts par

KLIMATA TAISNĪGUMU

(angļu val. - climate justice)

jeb to, ka ne tikai visi planētas iedzīvotāji nepiedalās vienlīdzīgi klimata pārmaiņu izraisīšanā, bet arī pat veselas rases, dzimumi un dažādi materiālā turīguma slāņi cieš no šīm pārmaiņām atšķirīgi.

Piemēram:

1% = 50%

Pasaules 1% bagātāko iedzīvotāju rada **tikpat daudz emisijas** kā pasaules 50% nabadzīgāko iedzīvotāju.

Latvijā bagātākie 10% kopā rada gandrīz **par trešdaļu vairāk emisijas nekā trūcīgākie 50%.**

Klimata pārmaiņu izraisītie plūdi visvairāk skar **nabadzīgākos iedzīvotājus** un **melnādaino rasi.**

ASV viesuļvētras "Katrīna" izraisīto plūdu sekas visnopietnākās bija tajās teritorijās, kurās melnādainās rases īpatsvars bija līdz pat **75%.**

Piemēram:

Attīstības valstīs ir novērots **pieaugums vardarbībai pret sievietēm** klimata pārmaiņu izraisītu resursu trūkuma dēļ - sievietēm jāmēro kājām aizvien lielāks ceļš pēc ūdens, kas palielina risku sastapties ceļā ar vardarbību, jaunas meitenes tiek piespiedu kārtā atdotas precībām, lai ģimene varētu ietaupīt pārtikas resursus vai arī nopelnīt.

Sievietes biežāk nekā vīrieši mirst klimata pārmaiņu izraisītu dabas katastrofu laikā.

Tas ir saistīts ar attīstības valstīs esošajām dzimumu nevienlīdzīgajām sociālajām normām, piemēram, daudzās valstīs neapmaksāts sieviešu pienākums ir pieskatīt un aizsargāt bērnus un vecus cilvēkus, kā arī ģimenes mājokļus, līdz ar to dabas katastrofu gadījumā, **sievietes nebēg, bet paliek aprūpēt saimniecību.**

Tāpat arī sociālo normu ietekmē **sievietēm nav nepieciešamo izdzīvošanas prasmju** - piemēram, peldēšanā, kāpšanā klintīs - prasmes, kas nepieciešamas, lai izglābtos plūdu gadījumā.

Mājas darbs:

Gatavojoties nodarbībai, aicini skolēnus/studentus izpildīt

EKOLOĢISKĀS PĒDAS NOSPIEDUMA TESTU,

kas parādīs, cik daudz, tālu vai tuvu esi no tā CO₂ izmešu apjoma gadā, pie kura varam dzīvot saskaņā ar planētas ekosistēmām, neveicinot klimata pārmaiņas.

Tests ļaus izprast savas personīgās iedzīves un izvēļu ietekmi uz klimata pārmaiņām.

Tests pieejams **ŠEIT!**

The screenshot shows a web-based calculator titled "APRĒKINI, KĀ TAVS DZĪVESVEIDS IETEKMĒ KLIMATU" (Estimate how your lifestyle affects the climate). It features a progress gauge on the left and several input fields on the right for different categories: TRANSPORTS, PĀRTIKA (Food), MĀJOKĻIS (Household), and DZĪVESVEIDS (Diet). Below these are sections for "Ar auto vai pārveiktāja vadītājs" (Driver) and "Ar ko izmantojamies pasūtīt" (How we order). At the bottom, there are fields for "Kāda ir tavā valstī ieviesta enerģijas politika?" (What is the energy policy in your country?), "Kāda ir tavā valstī ieviesta emisiju politika?" (What is the emission policy in your country?), and "Kāda ir tavā valstī ieviesta klimata politika?" (What is the climate policy in your country?). The WWF logo is visible in the top left corner.

1. MĀCĪBU STUNDA

🕒 40 min

Nodarbības sākumā veic **aptauju**, **salīdzini** ekoloģiskās pēdas **testa rezultātus**, atbildot uz jautājumiem:

1. Kuram klasē ir vislielākā/vismazākā ekoloģiskā pēda?
 2. Kādas izvēles veido lielāko oglekļa nospiedumu?
-

Video lekcijas noskatīšanās.

Lekcijā tiek sniegts ieskats klimata pārmaiņu cēloņos, tiek apskatīta klimata taisnīguma problemātika, kā arī tiek sniegtas norādes uz iespējamiem risinājumiem.

Video lekcija ir pieejama:

2. MĀCĪBU STUNDA

🕒 40 min

Pēc video lekcijas noskatīšanās visai klasei vari uzdot šādus **diskusiju jautājumus:**

🕒 10 min

1. Kad un kā cilvēki sāka visvairāk ietekmēt klimata pārmaiņas?
2. Kur visvairāk ir jūtamas klimata pārmaiņu sekas?
3. Kas visvairāk cieš no klimata pārmaiņām un kāpēc?
4. Kāda saistība ir klimata pārmaiņām ar dzimumu?
5. Kuri iedzīvotāji visvairāk rada izmešus?
6. Kāpēc klimata pārmaiņu jautājumu risināšana daudzās valstīs nav prioritāte?
7. Kas ir Eiropas zaļais kurss?
8. Kas notiks, ja mēs ignorēsim klimata pārmaiņas?

Sadali skolēnus/studentus **3-4 cilvēku grupās** un uzdod uzdevumu rast atbildes uz sekojošiem jautājumiem:

1. Kā varētu risināt klimata nevienlīdzību (to, ka no klimata pārmaiņām vairāk cieš sievietes, citu rasu pārstāvji, trūcīgākie pasaules iedzīvotāji utt.)?
2. Kā varam panākt to, ka emisijas samazina ne tikai mazturīgākie iedzīvotāji, bet arī bagātākie?
3. Ko es varētu darīt šodien, nākamā mēneša un gada laikā, lai mazinātu nevienlīdzību un klimata pārmaiņu veidošanos?

Jaunieši var sagatavot atbildes digitālu vai papīra formāta **prezentāciju**, ko otrās mācību stundas beigās, parāda pārējiem mācību biedriem.

Tāpat jaunieši var izveidot **video vēstījumu** citiem jauniešiem, kas ietver atbildes uz iepriekš minētajiem jautājumiem, kā arī aicinājumu būt aktīviem un runāt par klimata taisnīgumu.

Papildus aktivitātes un resursi:

Papildus resurss, ko vari izmantot, veidojot mācību stundu, uzdodot mājas darbus vai padziļināti pētīt **klīmata taisnīguma** tēmu.

Pieejami vairāki ekoloģiskās pēdas nospieduma **KALKULATORI:**

- **Ātri izpildāms EKOLOĢISKĀS PĒDAS NOSPIEDUMA KALKULATORS latviešu valodā**
<http://www.pdf.lv/klimats/>
- **Angļu valodā ar vizualizāciju, cik planētas nepieciešamas, lai uzturētu konkrēto dzīvesveidu**
<https://www.footprintcalculator.org/>
- **Izvērstāks EKOLOĢISKĀS PĒDAS NOSPIEDUMA KALKULATORS latviešu valodā**
<http://www.jalajalg.positium.ee/?lang=LV>

IEVADS TĒMĀ

un resursi par klīmata taisnīguma jautājumiem:

RAKSTS par vides un sociālo problēmu saistību "Lakmusa papīriņš vides problēmu mērīšanai"

PUBLIKĀCIJA

par klimatu un dzimumu

PUBLIKĀCIJA

"Uzveikt oglekļa
nevienlīdzību
Eiropas Savienībā"

PUBLIKĀCIJA

"Oglekļa nevienlīdzība
Latvijā"

Eiropas zaļais kurss

ClimACT

ClimACT projekt mērķis ir mudināt Eiropas, tai skaitā, Latvijas iedzīvotājus apzināties, kādas ir klimata pārmaiņu sekas un rīkoties, lai tās mazinātu. Klimata pārmaiņas ietekmē dažādus dzimumus dažādās pasaules valstīs atšķirīgi. Diemžēl visneaizsargātākā sabiedrības daļa, kas no klimata pārmaiņām cieš visvairāk, ir tieši sievietes un bērni attīstības valstīs.

Klimata taisnīgums nepastāv, taču apzinoties un izprotot, kādēļ un kā rodas šī nevienlīdzība, ikviens var rīkoties, lai to mazinātu.

Projekta īstenošanas laikā plānots organizēt dažādus izglītojošus pasākumus, piedalīties vasaras festivālos, vadīt lekcijas skolām un radīt noderīgus materiālus par klimata nevienlīdzību un cilvēku mudināšanu rīkoties. Tāpat arī projekta laikā tiks veidotas dokumentālas filmas un atvesti klimata pārmaiņu stāsti uz Latviju no citām valstīm, lai parādītu to, kā klimata pārmaiņas ietekmē cilvēkus citviet un kā cilvēkiem izdodas sadzīvot ar tām.

Projektā piedalās 20 dažādas Eiropas organizācijas, tostarp "Zaļā brīvība".

Projekta īstenošanas laiks ir 4 gadi.

Šī materiāla tapšanu finansiāli atbalsta Eiropas Savienība.

Lekcijā un materiālos paustā informācija ir biedrības "Zaļā brīvība" viedoklis, un tas nekādā gadījumā nav uzskatāms par Eiropas Savienības viedokli.